Lietas arhīva Nr. CA-0226-19
ECLI:LV:LAAT:2019:1220.C26171617.10.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rēzeknē 2019.gada 20.decembrī

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Inguna Tabore
tiesnese Alla Šilova
tiesnesis Ilmārs Stivriņš
ar sekretāri Kristīni Karpoviču

piedaloties prasītājam /pers. B/, prasītājas /pers. C/ pilnvarotam pārstāvim /pers. D/, prasītāju zvērinātam advokātam Aldim Allikam un atbildētājas /nosaukums/ novada domes pilnvarotai pārstāvei zvērinātai advokātei Sandrai Gorbenko, Ekonomikas ministrijas pilnvarotam pārstāvim /pers. E/

izskatīja atklātā tiesas sēdē prasītāju /pers. B/ un /pers. C/, un atbildētājas /nosaukums/ novada pašvaldības apelācijas sūdzības par Rēzeknes tiesas 2019.gada 15.februāra spriedumu civillietā /pers. B/ un /pers. C/ prasībā pret /nosaukums/ novada pašvaldību un Latvijas Republiku Ekonomikas ministrijas personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ un /pers. C/ 2017.gada 18.augustā Rēzeknes tiesā cēla prasības pieteikumu par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

[1.2] Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītāji kopā ar dēlu /pers. G/, dzimušu /dzimšanas datums/, 2015.gada 10.augustā apmeklēja savu radinieci /nosaukums/ pašvaldības SIA "/nosaukums A/" telpās /adrese/. Pēc apmeklējuma bērns kopā ar vecākiem devās projām. Visi trīs iegāja ēkas trešā stāva liftā, tomēr ar dēlu /pers. G/ notika traģisks negadījumus – viņš iekrita lifta šahtā un gāja bojā.

[1.3] Kā vēlāk tika konstatēts, ka veselības aprūpes centra ēkā iebūvētais lifts jau bija ilgstoši (apmēram 4 gadus) ekspluatēts, lai gan, tas nebija derīgs ekspluatācijai, jo tam nebija ceturtās (skatoties no ieejas – galējās) sienas un starp lifta platformu un attiecīgo (skatoties no ieejas – pretējo) lifta šahtas sienu ir apmēram 35 cm plata sprauga. Nekādu brīdinājumu vai norobežojumu ne pirms ieejas liftā, ne arī pašā liftā nebija.

To, ka liftā ir šāda tehniska nepilnība vecāki iepriekš nezināja.

[1.4] Par šo negadījumu ar Valsts policijas /nosaukums/ reģiona pārvaldes /nosaukums/ iecirkņa 2015.gada 11.augusta lēmumu uzsākts kriminālprocess Nr./numurs/ saskaņā ar Krimināllikuma 13.nodaļu (noziedzīgi nodarījumi pret personas veselību).

[1.5] Sakarā ar vienīgā bērna zaudēšanu vecākiem ir nodarīts smags morālais kaitējums, tai skaitā – garīgas ciešanas, mokas, raizes, nemiers, bēdas, skumjas, emocionāls šoks, psihiskā un garīgā stāvokļa izmaiņas, zaudēta pilnvērtīga dzīve, dzīvesprieks.

Morālais kaitējums konkrētajā gadījumā ir prezumējams, proti, ir pamatoti un pašsaprotami pieņemams, ka notikušais ir konkrēts aizskārums vecākiem un, ka tas izraisīja un turpina uzturēt smagas ciešanas un pārdzīvojumus.

Norāda, ka morālā kaitējuma atlīdzības pamats ir vecāku dzīves baudas un prieka objektīvs samazinājums; vecāku personiskās ciešanas un pārdzīvojumi; fakts, ka nav iespējama "iepriekšējā stāvokļa atjaunošana", jo nodarījuma sekas ir neatgriezeniskas – prasītāju dēls ir miris; gandarījuma (satisfakcijas) funkcija – pilns atlīdzinājums par vecākiem nodarītajām visa veida ciešanām, ņemot vērā ciešanu ilgumu un intensitāti, aizskāruma smagumu, psiholoģisku un emocionālu kaitējumu; sodošā funkcija un preventīvā funkcija, proti, piespriestā atlīdzinājuma apmēram, pamatojoties uz iepriekš minētajiem kritērijiem, jāparāda aizskartās tiesības vērtību un vienlaicīgi jāattur gan atbildētājus, gan arī jebkuras citas personas no līdzīga pārkāpuma izdarīšanas nākotnē.

[1.6] Atbilstoši /nosaukums/ rajona tiesas Zemesgrāmatu nodaļas /nosaukums/ pilsētas zemesgrāmatu nodalījuma Nr./numurs/ noraksta datiem nekustamais īpašums /adrese/, kadastra Nr./numurs/, kas sastāv no zemes gabala 11 917 m^2 platībā un slimnīcas ēkas, morga ēkas, divām palīgēkām un katlu mājas ēkas, pieder /nosaukums/ pilsētas pašvaldībai, nodokļu maksātāja kods Nr./numurs/.

Prasība daļā pret /nosaukums/ pilsētas pašvaldību tiek celta kā pret ēkas, kurā notika traģēdija, īpašnieku, kurai saskaņā ar likumu ir jāuztur sev piederošā ēka tādā kārtībā un stāvoklī, kas nerada apdraudējumu cilvēku mantai, veselībai vai dzīvībai (Civillikuma 1084.panta pirmā daļa).

[1.7] Prasītāji vēlas atbilstīgu atlīdzinājumu par viņiem nodarīto morālo kaitējumu saņemt ne tikai no /nosaukums/ pilsētas pašvaldības, bet arī no Latvijas valsts Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas personā.

Prasība daļā pret Latvijas valsti Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas personā celta sakarā ar cilvēktiesību aizskārumu. Cilvēktiesības ir attiecības starp indivīdu un valsti, nevis starp indivīdu un citām fiziskām vai juridiskā personām. Ja šāds negadījums vispār ir noticis, tad, acīmredzot, otrā atbildētāja nav darījusi visu nepieciešamo un nav bijusi pietiekoši konsekventa un stingra attiecībā uz tās izdotajiem normatīvajiem aktiem un to ievērošanas uzraudzību un kontroli, tādejādi ignorējot tiesiskās paļāvības principu, kas personām rodas uz konkrētu normatīvo aktu pamata.

[1.8] Prasītāji 2018.gada 11.decembrī iesniedza tiesā prasības pieteikuma papildinājumus.

[1.81.] Attiecībā uz Latvijas valsts atbildību prasītāji papildus norāda sekojošo: 1) 2009.gadā Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas vadībā nolēma likvidēt valsts būvinspekciju; 2) 2014.gada 1.oktobrī sāka darboties Būvniecības valsts kontroles birojs, kas ir valsts pārvaldes iestāde Ekonomikas ministrijas pārraudzībā, kas veic būvdarbu kontroli un būvju ekspluatāciju uzraudzību, organizē ekspertīzes un piešķir pastāvīgās prakses tiesības, kā arī veic patstāvīgu prakses uzraudzību. No 2015.gada 1.janvāra nodrošina publisku ēku uzraudzību (negadījums notika 2015.gada 10.augustā); 3) 2011.gada 28.jūlijā tika pabeigta un nodota ekspluatācijā /pašvaldības iestāde/ rekonstrukcija.

Uzskata, ka Latvijas valsts atbildība saistībā ar šo traģisko negadījumu ir pamatota arī ar sekojošo: 1) netika veikta sabiedriskās ēkas – /pašvaldības iestāde/ rekonstrukcijas projekta ekspertīze; 2) netika veikta šīs sabiedriskās ēkas būvniecības valsts kontrole; 3) netika veikta ēkas

ekspertīze, nododot ekspluatācijā, jo 2009.gadā tika likvidēta Valsts būvinspekcija; 4) Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā esošais Būvniecības valsts kontroles birojs līdz traģiskā negadījuma brīdim nebija veicis šīs sabiedriskās ēkas ekspluatācijas uzraudzību, kaut gan tā bija jānodrošina jau no 2015.gada 1.janvāra.

[1.9] Pamatojoties uz norādītiem apstākļiem un saskaņā ar Satversmes 89., 92., 93.pantu un Civillikuma 5., 1635.pantu prasītāji lūdz tiesu:

1) piedzīt /pers. B/ labā no /nosaukums/ novada pašvaldības atlīdzību par morālo kaitējumu 250 000 EUR un piedzīt /pers. C/ labā no /nosaukums/ novada pašvaldības atlīdzību par morālo kaitējumu 250 000 EUR;

2) piedzīt /pers. B/ labā no Latvijas Republikas (lietā Latvijas Republika pārstāv Ekonomikas ministrija Republikas) atlīdzību par morālo kaitējumu 250 000 EUR un /pers. C/ labā 250 000 EUR;

3) piedzīt no atbildētājām visus tiesāšanās izdevumus.

[2] Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, kura pārstāv valsti, iesniedza rakstveida paskaidrojumus un norāda, ka prasību neatzīst.

[2.1] Prasībā norādīts, ka no Satversmes izriet valsts pozitīvais pienākums nodrošināt sistēmu, kas novērš dzīvības apdraudējumu un paaugstinātu bīstamības avotu kontroli, kā arī to, ka valsts šādu tiesību normu regulāciju nav nodrošinājusi.

Satversmes 93.pantā tiek lietota norāde gan uz cilvēku kā aizsargājamo tiesību subjektu, gan arī tiek deklarēts, ka ikvienam ir tiesības uz dzīvību un dzīvības aizsardzību ar likumu.

Valsts, piešķirot dabiskajām tiesībām uz dzīvību konstitucionālo tiesību raksturu, uzņemas pozitīvu pienākumu "aizsargāt dzīvību": 1) nepieļaut patvaļīgu kādas personas dzīvības apdraudējumu no savu pārstāvju vai no privātpersonu puses; 2) piemērot savas varas pilnvaras gadījumos, ja apdraudēta cilvēka dzīvība; 3) neveikt darbības, kas objektīvi veicina tiešus vai netiešus draudus tiesībām uz dzīvību; 4) veicināt labvēlīgu apstākļu radīšanu tiesību uz dzīvību realizēšanai, faktoru, kas apdraud samazināšanai līdz minimumam.

Prasītāji ir pareizi konstatējuši, ka valstij ir pienākums pieņemt normatīvos aktus, ar kuriem tiek aizsargātas privātpersonas tiesības uz dzīvību un attiecīgi novērsts minētais apdraudējums.

[2.2] Saskaņā ar likuma "Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību" 3.panta otro daļu bīstamo iekārtu sarakstu un prasības, kas jāievēro, organizējot un veicot darbus ar bīstamajām iekārtām, kā arī bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības kārtību nosaka Ministru kabinets. Atbilstoši minētajam deleģējumam ir pieņemti Ministru kabineta 2010.gada 2.marta noteikumi Nr.195 "Liftu drošības un tehniskās uzraudzības noteikumi (turpmāk tekstā arī – Noteikumi Nr.195), kas nosaka arī drošības prasības, kas jāievēro lietojot (organizējot un veicot darbus) liftus.

[2.2.1] Saskaņā ar Noteikumu Nr.195 8.punktu par lifta apskati, tehnisko apkopi, kā arī atbilstošu un drošu lietošanu saskaņā ar šajos noteikumos un lietošanas dokumentācijā noteiktajām prasībām ir atbildīgs lifta valdītājs.

Saskaņā ar Bīstamo iekārtu likuma 14.pantu bīstamo iekārtu valdītājam ir uzlikts pienākums uzturēt bīstamās iekārtas atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

[2.2.2] Saskaņā ar Noteikumu Nr.195 9.punktu katram liftam nepieciešama lifta pase.

Paskaidrojumos norādīts, ka izskatāmajā gadījumā lifts nebija reģistrēts bīstamo iekārtu reģistrā, saskaņā ar normatīvajiem aktiem par bīstamo iekārtu reģistrāciju.

Atbildētāja norāda, ka valsts ir izveidojusi kontroles mehānismu, kā arī normatīvo aktu bāzi, kas aizsargā katras personas tiesības. Valsts nevar visos gadījumos nodrošināt aizsardzību pret trešo personu negodprātīgu rīcību, nepildot normatīvajos aktos noteiktos pienākumus.

[2.3] Prasība par morālā kaitējuma piedziņu ir pamatota ar Civillikuma 1635.pantu. Morālais kaitējums ir tiesību aizsardzības sekas, kas cietušajam rada tiesības uz apmierinājumu. Lai iestātos civiltiesiskā atbildība par morālo kaitējumu, ir jākonstatē tādi paši pamati (priekšnosacījumi), kādi vajadzīgi atbildībai zaudējumu atlīdzības formā, bet tieši attiecībā uz morālo kaitējumu. Pirmkārt, jāatbild uz jautājumu, vai notikusi neatļauta darbība vai prettiesiska rīcība, kas ietver arī rīcības izvērtējumu no nodarītāja vainojamības viedokļa (izņemot stingrās jeb bezvainas atbildības gadījumus).

Prasības pieteikumā nav norādīts, kādu tiesību normu pārkāpumu valsts ir izdarījusi, vai kādus pienākumus iestādes nav pildījušas kā rezultātā ir nodarīts kaitējums. Ekonomikas ministrija no prasībā norādītajiem apstākļiem nekonstatē kādas valsts iestādes prettiesisku rīcību.

[3] Rakstveida paskaidrojumus par celto prasību iesniedza atbildētāja /nosaukums/ novada pašvaldība, un lūdz celto prasību noraidīt.

[3.1] Norāda, ka šobrīd tiesībsargājošās iestādes ir uzrādījušas apsūdzību vairākām personām, kuras vainojamas negadījumā. Lieta ir nodota tiesai un tiks skatīta Vidzemes rajona tiesā. Ņemot vērā to, ka Civillikuma 1635.pants nosaka, ka morālo kaitējumu var piedzīt tikai no personas, kas ir vainojama kaitējuma nodarīšanā, tad pirms minētās krimināllietas pabeigšanas nav iespējams noteikt konkrētu personu, kura būtu atbildīga par morālā kaitējuma nodarīšanu. Pastāvot šādiem apstākļiem uzskata, ka tiesvedība lietā ir apturama līdz brīdim, kad likumīgā spēkā stāsies nolēmums krimināllietā Nr./numurs/.

[3.2] Atbildētāja /nosaukums/ novada pašvaldība celto prasību neatzīst, jo Civillikuma 1635.panta 1.daļa nosaka, ka morālo kaitējumu var piedzīt tikai no personas, kas ir vainojama kaitējuma nodarīšanā. Lai prasību apmierinātu, jābūt pierādījumiem, ka atbildētāja ir vainojama negadījumā.

[3.3] No lietas materiāliem redzams, ka lifts uzstādīts saskaņā ar iepirkuma līgumu Nr./numurs/, kas 2011.gada 1.februārī tika noslēgts ar SIA "/nosaukums B/", kura bija uzņēmusies veikt savus pienākumus atbilstoši spēkā esošo būvnormatīvu un citu normatīvo aktu prasībām (līguma 2.1.punkts un 6.1.3.punkts).

Tāpat minētā līguma 8.1.punktā izpildītājs garantējis, ka būvprojekts un būvdarbi atbilst būvprojektam un, ka tie ir veikti atbilstoši spēkā esošo būvnormatīvu un citu normatīvo tiesību aktu prasībām.

Līdz ar to, nav likumīga pamata uzlikt atbildētājai vai iepirkumu līguma slēdzējai SIA "/nosaukums A/" atbildību par lietām, kas bija jāizdara SIA "/nosaukums B/". Norāda, ka neviena likuma norma neparedz tiešu būves īpašnieka atbildību par sekām, kuras iestājušās trešās personas darbību rezultātā, nekvalitatīvi izpildot uzņemtās saistības.

Uzsver, ka liftu ekspluatācijā pieņēma komisija, kuras sastāvā bija vairāki profesionāļi, tai skaitā, pašvaldības būvinspektore /pers.H/ un pašvaldības arhitekts /pers. J/. Ja pat profesionāļi, pieņemot šo iekārtu, nesaskatīja tajā trūkumus, tad ir saprotams, ka tos nevarēja saskatīt arī pasūtītāja pārstāve /pers. K/, kura nav profesionāle būvniecības jomā.

Uzskata, ka no iepriekš minētā ir secināms, ka nav konstatējama atbildētājas vaina tajā, ka lifts neatbilda kādām normatīvo aktu prasībām. Šo faktu netieši apliecina arī tas, ka nevienam atbildētājas darbiniekam netika uzrādīta apsūdzība par negadījumu.

[4] Ar Rēzeknes tiesas 2019.gada 15.februāra spriedumu prasība apmierināta daļēji, un no /nosaukums/ novada pašvaldības /pers. B/ labā piedzīta morālā kaitējuma atlīdzību 40 000 EUR un /pers. C/ labā morālā kaitējuma atlīdzību 40 000 EUR. Noraidīta prasība daļā pret Latvijas Republiku par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu kopējā 500 000 EUR apmērā. No /nosaukums/ novada pašvaldības valsts labā piedzīti tiesas izdevumi – valsts nodevu 1384,69 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 12,95 EUR. Izbeigta tiesvedību daļā pret atbildētāju SIA "/nosaukums A/".

Spriedums pamatots ar sekojošiem argumentiem.

[4.1] Tiesa atzina, ka 2015.gada 10.augustā pēc radinieces apciemojuma SIA "/nosaukums A/" prasītāji kopā ar dēlu /pers. G/ ēku atstāja nevis pa kāpnēm, bet izmantojot liftu (pacēlāju), kurš tajā brīdī atradās trešajā stāvā. Liftā pirmais ieskrēja /pers. G/, aiz viņa nelielā attālumā gāja tēvs, un viņš

konstatēja, ka dēla liftā nav, bet liftam trūkts viena sienas, un ir sprauga. /pers. G/, nokrītot no liela augstuma, guva smagus, dzīvībai bīstamus miesas bojājumus. /pers. G/ mira /datums/.

[4.2] Tiesa lietā konstatēja, ka pamats būvprocesa norisei /adrese/ bija pašvaldības organizēts iepirkums "/iepirkuma nosaukums/" /numurs/. Pacēlājs iegādāts un uzstādīts ERAF projekta "/projekta nosaukums/" ietvaros, nodrošinot pakalpojumu pieejamību personām ar kustību traucējumiem.

Ar SIA "/nosaukums B/" 2011.gada 1.februārī tika noslēgts iepirkuma līgums, kurā SIA "/nosaukums B/" apņēmās veikt atbildētājai piederošajā ēkā /adrese/ 1.un 2. stāva iekštelpu remontu, kā arī pacēlāja platformas piegādi un uzstādīšanu, būvdarbu veicējai bija tiesības piesaistīt apakšuzņēmējus. SIA "/nosaukums B/" 2011.gada 23.februārī noslēdza līgumu ar SIA /nosaukums C/ par pacēlāja platformas piegādi un iebūvi objekta šahtā.

[4.3] Tiesa konstatēja, ka ar 2011.gada 28 jūlija aktu – lifta izbūve /adrese/ pieņemta ekspluatācijā.

Spriedumā konstatēts, ka ēkas īpašniece pieļāva, ka viņas īpašumā tika uzsākta pacēlāja lietošana, kuram bija cilvēku drošību apdraudoši riski, jo spraugas platums starp ēkas šahtas ārējās puses sienu un pret to vērsto platformas ārmalu daudzkārt pārsniedza standartā LVSEN 81-41 attiecīgi 5.2.1.1.punktā noteiktos 20 mm, līdz ar to pastāvot caurkrišanas iespējai situācijā, kad drošības žalūzijas ir paceltas.

Atbildētāja, kā ēkas īpašniece pieļāva, ka pacēlājs ēkā tiek lietos vairākus gadus, neskatoties uz to, ka pacēlājs nebija reģistrēts bīstamo iekārtu reģistrā un pacēlājam nebija pases. Lai gan saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem"Nr.137 "Cilvēku celšanai paredzēto pacēlāju tehniskās uzraudzības kārtība" šādos gadījumos pacēlēja lietošana ir aizliegta.

[4.4] Tiesa noraidīja, atbildētājas /nosaukums/ novada pašvaldības apgalvojumu, ka pacēlājs pieder SIA "/nosaukums A/", nevis pašvaldībai.

Pacēlāju, kas atradās ēkā /adrese/ nebija iespējams lietot atrauti no ēkas, bet tikai kopā ar galveno lietu un pacēlājs ar ēku bija nesaraujami saistīts, ēkā tika īpaši izveidota piebūve-šahta, lai tajā varētu iemontēt pacēlāju, kāds pirms tam tur nebija. Pacēlāja ierīkošanā aktīvi iesaistījās

/nosaukums/ novada pašvaldība, jo pašvaldības mērķis bija uzlabot un atvieglot aprūpes centra darbinieku ikdienu, kā arī apmeklētāju pieejamību medicīnas pakalpojumiem. Pirmās instances tiesa atzina, ka pacēlējs ir blakus lieta, kā tas norādīts Civillikuma 850.pantā.

[4.5] Spriedumā konstatēts, ka atbildētāja /nosaukums/ novada pašvaldība varēja viegli pārliecināties, ka viņai piederošajā ēkā uzstādītajam pacēlājam ir sprauga, lai konstatētu 34 cm platu spraugu starp šahtas rietumu puses sienu un pret to vērsto platformas ārmalu, nav jābūt būvekspertam. Atbildētājai /nosaukums/ novada pašvaldībai nebija šķēršļi būvniecības procesa laikā, kā arī pēc objekta nodošanas ekspluatācijā, iepazīties ar standarta LVSNE 81-41 5.2.1.1.punktā noteikto maksimāli pieļaujamo spraugas platumu, proti 20 mm, jeb 2 cm.

Tiesa atzina, ka /nosaukums/ novada pašvaldība ne būvniecības procesa gaitā, ne arī līdz traģiskajam notikumam, būdama ēkas īpašniece, neveica darbības, lai izslēgtu cilvēku, kuri apmeklēja ēku un lietoja pacēlāju drošību apdraudošus riskus.

[4.6] Tiesa atzina par pamatotu piemērot Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 6.marta spriedumā lietā Nr.SKC8/2013 nostiprināto atziņu, ka, atbilstoši Civilprocesa likuma 96.pantam, par vispārzināmu ir atzīstams fakts, ka bērna nāve vecākiem rada neizmērojamas morālas ciešanas un naudas izteiksmē nenovērtējamu kaitējumu.

Tiesa, vērtējot prasītāju /pers. B/ un /pers. C/ emocionālās saites ar dēlu, konstatē, ka /pers. G/ bija vienīgais bērns, traģēdijas brīdī dēlam bija tikai nepilni 2 gadi un viņi sēro par pāragri, traģiski bojā gājušo bērnu. Bērna nāve vecākiem nepārprotami rada neizmērojamas garīgas ciešanas.

[4.7] Attiecībā par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, kas nosakāms prasītājiem /pers. B/ un /pers. C/, tiesa norādīja, ka atbildības mērķis nav piešķirt tuviniekiem naudas summu, kas līdzvērtīga cilvēka dzīvībai, jo cilvēka dzīvība nav novērtējama naudas izteiksmē. Šādas atbildības mērķis ir dot tuviniekam mierinājumu, nevis atlīdzināt šī vārda tiešajā nozīmē, jo atlīdzināt nozīmē dot ekvivalentu daudzumu kāda cita konkrēti izmērāma labuma vietā.

Prasītāju vienīgais bērns ir gājis bojā nelaimes gadījumā sabiedriskā vietā, veselības aprūpes iestādē, kurā nebija nekāda pamata uzskatīt, ka tas būtu bīstami un dzīvību apdraudoši. Ņemot vērā minēto, pirmās instances tiesa atzina par pamatotu kaitējuma atlīdzības apmēru 40 000 EUR katram cietušajam – prasītājiem /pers. B/ un /pers. C/. Tiesas ieskatā, šāds kompensācijas apmērs uzskatāms par taisnīgu un samērīgu, tādu, kas spēj nodrošināt taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkciju.

Vienlaikus pirmās instances tiesa atsaucoties uz tiesu praksi līdzīgās (sk. Senāta 2019.gada 31.janvāra spriedums lietā Nr. SKC-23/2019) norāda, ka valstī ekonomiskie rādītāji uzlabojas, tiek palielināta minimālā alga, un līdz ar ekonomisko izaugsmi, inflāciju, tiesas ieskatā, arī samērīgi un pakāpeniski jāpalielinās atlīdzībai par morālo kaitējumu. Mainoties ekonomiskai situācijai, jāmainās arī tiesu praksei par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, tā nedrīkst stagnēt.

[4.8] Tiesa atzina, ka prasība daļā pret līdzatbildētāju Latvijas Republiku noraidāma pilnībā. Norādot, ka tiesa nevar konstatēt, ka ar Latvijas Republikas amatpersonu bezdarbību būtu nodarīts kaitējums, kas būtu par pamatu morālā kaitējuma atlīdzības piedziņai no valsts.

Pirmās instances tiesa atzina, ka līdz ar Būvinspekcijas reorganizāciju valsts nodrošināja, ka būvinspekcijas funkcijas, kas saistītas ar bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli, kā arī būvizstrādājumu atbilstības prasību ievērošanas kontroli reglamentētajā jomā pārņem Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, nevis kā uzskata prasītāji, ka valsts likvidēja Būvinspekciju un nebija atbildīgā, uzraugošā institūcija.

Tiesa atzina, ka prasītāji arī nav konsekventi prasībā daļā pret Latvijas Republiku, jo prasība celta pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju, lūdzot piedzīt no Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā atlīdzību par morālo kaitējumu kopā 500 000 EUR apmērā, vēlāk prasības papildinājumos norādot, ka līdzatbildētāja lietā ir Latvijas Republika Ekonomikas ministrijas personā, bet lūdza piedzīt atlīdzību par morālo kaitējumu no Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā.

Pirmās instances tiesa konstatēja, ka valsts gan būvniecības procesam uzsākoties, gan negadījuma brīdī bija nodrošinājusi sistēmu, kas novērš dzīvības apdraudējumu, paredzot kontroles mehānismu, kā arī bija izstrādāti normatīvie akti, kas regulēja būvniecības procesu, noteiktas un izveidotas atbildīgās iestādes.

[5] Prasītāji /pers.B/ un /pers. C/ iesniedza apelācijas sūdzību par Rēzeknes tiesas 2019.gada 15.februāra spriedumu, un lūdz tiesu prasību apmierināt pilnā apmērā, kā arī, piedzīt no atbildētājiem tiesāšanās izdevumus.

Apelācijas sūdzībā norādīti sekojoši argumenti.

[5.1] Prasītāji nepiekrīt pirmās instances tiesas noteiktajam kompensācijas apmēram, jo nosakot kompensāciju, tiesa pievērsās summas apmēra izvērtējumam to salīdzinājumam ar citām Latvijas tiesu lietās noteikto kompensācijas apmēru, koncentrējoties uz summas lielumu.

Tomēr, netika pievērsta uzmanība pieteiktās kompensācijas prevencijas funkcijai – tās apmēram jābūt tādam, lai tas iedarbotos uz atbildētāju un citām personām preventīvi, kā soda mērs un atturētu no līdzīga aizskāruma nodarīšanas nākotnē. Prasītāju ieskatā tiesas noteiktā kompensācija neveic preventīvo funkciju šajā civillietā.

Morālā kaitējuma atlīdzībai konkrētajā gadījumā jāpilda ne tikai tās tiešais uzdevums – kompensēt kaitējumu cietušajam, bet jābūt arī kā vēstījumam jebkurai personai, kas dzīvo un strādā mūsu valstī, ka par šādu bezprecedenta nolaidību sekos arī ļoti smagas tiesiskas sekas, ka šādā gadījumā atbildība ir neizbēgama un, ka sekas ir nevis komiskas un niecīgas, bet bargas.

[5.2] Apelatori norāda, ka Latvijā nepastāv precedentu tiesības, tādēļ kompensācijas summas ierobežojums pats par sevi nevar būt pieņemams kritērijs, kas visās tiesu lietās nosakāms identisks. Uzskata, ka konkrētā lieta ir tieši tāds gadījums, lai veidotu precedentu cilvēka kā vērtības aizsardzībai.

[5.3] Tiesai bija jāsniedz vērtējums tādām augstām cilvēka vērtībām kā cilvēka dzīvība, veselība, drošība un pilnvērtīga dzīve visa mūža garumā.

Piespriežot katram no vecākiem tikai 40 000 EUR par tik smagu morālo kaitējumu, pirmās instances tiesa, šīs augstās cilvēka vērtības ir novērtējusi nepamatoti zemu. Nodarītā kaitējuma sekas ir ilgstošas, faktiski – nepārejošas, tās prasītājiem ir radījušas ciešanas gan tūlīt pēc notikuma, gan arī radīs tās visu turpmāko dzīvi. Kompensācijai jābūt samērojamai ar kaitējuma raksturu un smagumu.

Lemjot par taisnīgas atlīdzības noteikšanu, jāņem vērā, ka atbildētājas nodarījums civiltiesiski ir vērtējams kā rupja neuzmanība. Saskaņā ar Civillikuma 1645.pantā noteikto – civiltiesisko seku ziņā rupja neuzmanība pilnībā pielīdzināma ļaunam nolūkam.

Apelatori uzskata, ka ar pirmās instances tiesas spriedumu faktiski ir ierobežotas Satversmes 92.panta trešajā teikumā garantētās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā.

[5.4] Uzskata, ka pirmās instances tiesa ir nepamatoti noraidījusi prasību pret Latvijas Republiku. Ir būtiski pārkāptas bojāgājušā bērna vecāku cilvēktiesības, kuras garantē Eiropas Cilvēktiesību konvencija. Konvencijas 2.panta pirmā daļa uzliek pienākumu valstij aizsargāt dzīvību. Nacionālajiem tiesību aktiem ir stingri jākontrolē un jāierobežo apstākļi, kuros publiskās varas pārstāvji var atņemt personai dzīvību. Īpaši ir jāregulē darbs ar bīstamajām iekārtām, kuras var apdraudēt dzīvību.

Neatlīdzinot valsts dēļ nodarīto morālo kaitējumu, valsts būtiski pārkāptu bojāgājušā bērna tuvinieku cilvēktiesības, kuras garantētas Eiropas Cilvēktiesību konvencijā. Tiesības uz dzīvību ir priekšnoteikums arī visu pārējo cilvēktiesību pastāvēšanai, jo cilvēktiesības nav iespējams īstenot, ja nepastāv indivīds – dzīvs cilvēks.

[6] Atbildētāja /nosaukums/ novada pašvaldība iesniedza apelācijas sūdzību par Rēzeknes tiesas 2019.gada 15.februāra spriedumu, norādot, ka pārsūdz spriedumu daļā, ar kuru prasība apmierināta. Lūdz celto prasību pret /nosaukums/ novada pašvaldību noraidīt.

Apelācijas sūdzībā norādīti sekojoši argumenti.

[6.1] Nav saprotams tiesas ir secinājums , ka lifta izbūve tika veikta, pamatojoties uz pašvaldības organizētu iepirkumu, jo visos dokumentos kā pasūtītājs un iepirkuma organizētājs ir norādīts SIA "/nosaukums A/". Faktu, ka pacēlāja valdītāja ir SIA "/nosaukums A/" netieši apliecina arī jaunā pacēlāja pase. Apelācijas sūdzībai ir pievienots arī nomas līgums par to, ka pašvaldība telpas ir nodevusi nomā SIA "/nosaukums A/".

[6.2] Uzskata, ka pasūtītājs tika maldināts par ekspluatācijā nodotās iekārtas faktisko stāvokli. Tiesa atbildētājas vainas pierādīšanai izmantojusi tikai vienu eksperta /pers. S/ secinājumu. Tomēr 2017.gada 8.septembra Rīgas tehniskās universitātes atzinumā ir konstatēti apstākļi, kas pilnībā izslēdz gan atbildētājas, gan SIA "/nosaukums A/" atbildību, konstatējot:

[6.3.1] Būvdarbi notikuši bez pietiekami detalizēti un rūpīgi izstrādātas dokumentācijas, nenovērtējot, vai risinājums būs drošs arī pie nepareizas lietošanas, par ko atbildīgs ir būvuzņēmējs/apakšbūvuzņēmējs (SIA "/nosaukums C/").

SIA "/nosaukums C/" ir deklarējusi, ka konkrētās pacēlāja platformas lietošana konkrētajā objektā ir droša, pat ja notiek jebkura paredzama pacēlāja platformas nepareiza lietošana. SIA "/nosaukums C/" nav izpildījusi normatīvo aktu prasības (tika uzsākts ekspluatēt pacēlāju, kuram bija cilvēku drošību apdraudoši riski).

[6.3.2] SIA "/nosaukums B/", neskatoties uz trūkumiem, parakstīja apliecinājumu par būves gatavību ekspluatācijai. Uzskata, ka SIA "/nosaukums B/" gatavotā izpilddokumentācija nebija kvalificējama kā pilnīga, lai tiktu saskaņota un apstiprināta būves nodošana ekspluatācijā. Formējot un parakstot apliecinājumu citas ar būves pieņemšanu saistāmās personas no SIA "/nosaukums B/" puses tika maldinātas, jo būvdarbu veicēji, kas vienlaikus bija arī pacēlāja primārie valdītāji, nebija izpildījuši visas normatīvajā regulējumā paredzētās darbības, lai pieļautu pacēlāja ekspluatāciju.

[6.3.3] Uzskata, ka nebija pārbaudes un reģistrācijas, kā arī lietošanas drošuma apstiprinājuma. Tomēr, neskatoties uz to, būvinspektore /pers. H/ kā komisijas priekšsēdētāja parakstīja aktu par būves pieņemšanu, līdz ar to, pārējiem locekļiem (tai skaitā, SIA "/nosaukums A/") radot priekšstatu, ka būves ekspluatācija ir droša un pieļaujama.

[6.4] Apelatore nepiekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka esošo spraugu nevarēja neredzēt, jo no lietas materiāliem secināms, ka sprauga nav redzama, ja pacēlājs tiek lietots atbilstoši noteikumiem ar nolaistu žalūziju (pacēlājā bija izvietota informācija par aizliegumu to lietot bez žalūzijas). Tā tas tika demonstrēts arī iekārtas nodošanas laikā.

[6.5] Apelatore uzsver, ka par nepieciešamību reģistrēt pacēlāju bīstamo iekārtu reģistrā ne atbildētāja, ne SIA "/nosaukums A/" netika informētas. Iekārtu ekspluatācijā pieņēma būvvalde un citi speciālisti, kas nebūtu iespējams, ja iekārta būtu jāreģistrē (tas jādara pirms nodošanas). Ražotājs bija izsniedzis atbilstības sertifikātu.

Uzskata, ka konkrētajā situācijā atbildība ir jāuzņemas nevis ēkas īpašniekam, bet gan personām, kuru rīcības rezultātā pacēlājs neatbilda drošības prasībām. Atbildētāja varētu tikt atzīta par atbildīgu tikai, ja negadījums būtu noticis ēkas nepienācīgas uzturēšanas dēļ, kas nav konstatēta. Arī Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, analizējot situāciju, nav konstatējis ne pašvaldības, ne SIA "/nosaukums A/" vainu (konstatēta ražotāja un uzstādītāja vaina).

Pamatojoties uz minēto, uzskata, ka prasība ir noraidāma, jo nav konstatējama ne atbildētājas, ne arī pasūtītājas vaina.

Prasītājiem neapšaubāmi ir kompensējams morālais kaitējums, bet tas ir piedzenams no personām, kuras vainojamas nodarījumā un sauktas pie kriminālatbildības. Prasītāji ir pieteikuši arī kaitējuma kompensāciju kriminālprocesa ietvaros.

[6.6] Apelācijas sūdzības iesniedzēja nepiekrīt arī tiesas noteiktajam morālās kompensācijas apmēram. Atsaucoties uz spriedumā apskatīto judikatūru, norāda, ka tiesa nav pamatojusi, kāpēc par bērna, kuram ir divi vecāki, zaudējumu būtu jānosaka divreiz lielāka kompensācija.

Spriedumā norādīts, ka viens no konkrētās kompensācijas apmēra noteikšanas iemesliem ir prevencijas funkcija. Tomēr, no lietas materiāliem viennozīmīgi izriet, ka negadījums noticis citu personu, nevis atbildētājas bezatbildīgas rīcības rezultātā, tāpēc arī šāds mērķis ar kompensācijas noteikšanu sasniegts netiek. Uzskata, ka piedzenot kompensāciju no tās personas, no kuras to ir vieglāk piedzīt, tiek panākts tieši pretējs mērķis.

Gadījumā, ja atbildētājai būtu jāmaksā kompensācija par citu personu veiktajām darbībām, ciestu ļoti plašs novada iedzīvotāju loks.

[7] /nosaukums/ novada pašvaldība iesniedza rakstveida paskaidrojumus par prasītāju apelācijas sūdzību, norāda, ka tā ir nepamatota un prasība ir noraidāma.

Piekrīt, ka Latvijā nav precedentu tiesības, tomēr nosakot atlīdzības apmēru tiesa ir tiesīga un tai ir pienākums atsaukties uz līdzīgām lietām, jo līdzīgos gadījumos noteiktai atlīdzībai ir jābūt līdzīgai, jo pretējā gadījumā tiek pārkāpts tiesiskuma un vienlīdzības princips.

Atsaucas uz Senāta spriedumu, kurā atlīdzību lūdza piedzīt persona, kura zaudējusi divus ģimenes locekļus (sievu un bērnu), tiesa par samērīgu atzina kompensāciju 60 000 EUR.

[8] Ekonomikas ministrija iesniedza paskaidrojumus par prasītāju apelācijas sūdzību, norāda, ka uztur iepriekš lietā sniegtos paskaidrojumus. Uzsver, ka normatīvajos aktos ir paredzēts mehānisms, kura ievērošana nodrošina liftu lietošanas drošību.

Normatīvajos aktos noteikto drošības prasību, kas jāievēro lietojot liftus, kuru celtspēja ir 50 kg un lielāka, kā arī šo liftu uzraudzības kārtību, lai neradītu draudus cilvēku dzīvībai, veselībai, īpašumam un videi īstenošanas uzraudzību un kontroli atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 2.marta noteikumu Nr.195 "Liftu drošības un tehniskās uzraudzības noteikumi" 50.punktam veic Patērētāju tiesību aizsardzības centrs.

Prasītāji nav norādījuši, vai un kādā veidā ir konstatējama tieši valsts bezatbildība un nolaidība, kā arī nav norādes uz valsts rīcības prettiesiskumu. Apstāklis, ka atsevišķas privātpersonas pārkāpj valsts pieņemtos normatīvos aktus, neievēro drošības prasības vai veic citas prettiesiskas darbības, nevar būt tiesisks pamats, lai prasītu atbildību no valsts arī gadījumā, ja privātpersonu rīcība ir bijusi bezatbildīga vai nolaidīga.

Apelācijas sūdzībā prasītāji norāda, ka esošais regulējums nav pilnīgs. Norādītais pamatojums ir vispārīgs. Uzskata, ka konkrētajā gadījumā ir

konstatējams, ka kaitējums prasītājiem nodarīts, jo nav ievērots esošais regulējums, nevis tā neesamības dēļ.

[9] Tiesas sēdē prasītājs /pers. B/ apelācijas sūdzību uzturēja pēc tajā norādītiem motīviem.

[10] Tiesas sēdē prasītājas /pers. C/ pilnvarots pārstāvis /pers.D/ apelācijas sūdzību uzturēja pēc sūdzībā norādītiem motīviem, un lūdza prasības pieteikumu apmierināt pilnīgi.

[11] Tiesas sēdē atbildētāja /nosaukums/ novada domes pārstāve zvērināta advokāte Sandra Gorbenko atbildētāja apelācijas sūdzību uzturēja pēc sūdzībā norādītiem motīviem, un lūdza noraidīt celto prasību.

[12] Tiesas sēdē atbildētāja Ekonomikas ministrijas pilnvarots pārstāvis /pers. E/ celto prasību neatzīst, uztur iepriekš lietā sniegtos paskaidrojumus.

Motīvu daļa

[13] Civillietu tiesas kolēģija, ņemot vērā lietas dalībnieku paskaidrojumus, un lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus secina, ka /pers. B/ un /pers. C/ prasība pret /nosaukums/ novada pašvaldību apmierināma daļēji, un pret Latvijas Republiku Ekonomikas ministrijas personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu noraidāma pilnīgi.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas noteikumiem apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās. Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums nav pārsūdzēts, un stājies likumīgā spēkā.

[15] Lietā konstatēts, ka 2015.gada 10.augustā pēc radinieces apciemojuma SIA "/nosaukums A/" prasītāji /pers. B/ un /pers. C/, kopā ar dēlu /pers. G/, dzimušu /dzimšanas datums/, ēku atstāja izmantojot liftu (pacēlāju), kurš atradās ēkas trešajā stāvā. Liftā pirmais ieskrēja /pers. G/, aiz viņa nelielā attālumā gāja tēvs, un viņš konstatēja, ka dēla liftā nav, bet liftam trūkts viena sienas, un ir sprauga. /pers. G/, nokrītot no liela augstuma, guva smagus, dzīvībai bīstamus miesas bojājumus. /pers. G/ mira 2015.gada 11.augustā.

[16] Atbildētāja /nosaukums/ novada pašvaldību ir nekustamā īpašuma /adrese/ īpašniece, kas īpašumu saskaņā ar 2009.gada 29.oktobra nomas līgumu ir iznomājusi pašvaldības SIA "/nosaukums A/ " (lietas 1.sējums 171.lapa). Lietā nav strīda, ka SIA "/nosaukums A/" ir /nosaukums/ novada pašvaldības kapitālsabiedrība.

[17] Saskaņā ar likumu "Par pašvaldībām" 5.pantu pašvaldības savas kompetences un likuma ietvaros darbojas patstāvīgi. Pašvaldība atbild par tās izveidoto institūciju darbību, ja likumos nav noteikts citādi. Likuma 12.pants nosaka, ka pašvaldības attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi realizēt savas iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tas nav Saeimas, Ministru kabineta, ministriju, citu valsts pārvaldes iestāžu, tiesas vai citu pašvaldību kompetencē vai arī ja šāda darbība nav aizliegta ar likumu.

Savukārt 15.pants nosaka pašvaldības autonomās funkcijas, tai skaitā, nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu, kā arī nodrošināt savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskumu. Likuma 14.pants nosaka, ka pildot savas funkcijas, pašvaldībām likumā noteiktajā kārtībā ir tiesības veidot pašvaldību iestādes, dibināt biedrības vai nodibinājumus, kapitālsabiedrības, kā arī ieguldīt savus līdzekļus kapitālsabiedrībās.

Likuma "Par pašvaldībām" 77.pants nosaka, ka pašvaldības īpašums ir nodalīts no valsts īpašuma un citu tiesību subjektu īpašuma. Pašvaldības pārvalda, lieto savu īpašumu un rīkojas ar to likumā noteiktajā kārtībā.

Pašvaldības īpašums izmantojams attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai, gan nododot to publiskā lietošanā (ceļi, ielas, laukumi, parki), gan veidojot iestādes un pašvaldības kapitālsabiedrības, kas nodrošina iedzīvotāju tiesības un sniedz tiem nepieciešamos pakalpojumus (pārvaldes iestādes, sociālās un veselības aprūpes, izglītības, kultūras, sporta un citas iestādes). To īpašuma daļu, kas nav nepieciešama iepriekšminētajiem nolūkiem, pašvaldība var izmantot, lai saimnieciskā kārtā gūtu ienākumus iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai vai arī lai likumā noteiktajā kārtībā to privatizētu vai atsavinātu.

Valsts, citu juridisko personu, kā arī fizisko personu mantiskie strīdi ar pašvaldībām izšķirami tiesā. Ja pašvaldības amatpersona, pildot amata pienākumus, ar nodomu vai aiz rupjas neuzmanības ir radījusi zaudējumus pašvaldībai, tai ir pienākums tos atlīdzināt.

[18] No lietas materiāliem izriet un lietā noskaidrots, ka veselības centrā pirms nelaimes gadījuma notika būvniecības process, pamatojoties uz pašvaldības organizētu iepirkumu "/iepirkuma nosaukums/". Pacēlājs iegādāts un uzstādīts ERAF projekta "/projekta nosaukums/" ietvaros, nodrošinot pakalpojumu pieejamību personām ar kustību traucējumiem"(lietas 1.sējums 117.-119.lapas).

2011.gada 1.februārī ar SIA "/nosaukums B/" tika noslēgts iepirkuma līgums, ar kuru SIA "/nosaukums B/ apņēmās veikt atbildētājai piederošajā ēkā /adrese/ 1.un 2. stāva iekštelpu remontu, kā arī pacēlāja platformas piegādi un uzstādīšanu, būvdarbu veicējai bija tiesības piesaistīt apakšuzņēmējus. 2011.gada 23.februārī SIA "/nosaukums B/" noslēdza līgumu ar SIA '/nosaukums C/" par pacēlāja platformas piegādi un iebūvi objekta šahtā (lietas 1.sējums 24.-30.lapas). Pacēlāju uzstādīja SIA "'/nosaukums C/".

Ar 2011.gada 28 jūlija aktu komisija atzina veselības aprūpes centra ēkas lifta izbūvi par derīgu ekspluatācijai. Komisijas sastāvā bija pašvaldības būvinspektors, pašvaldības arhitekts un arī pasūtītāja SIA "nosaukums A/" pārstāvis. Ar aktu iepazīstināts arī galvenais SIA "/nosaukums B/" būvuzņēmējs (lietas 1.sējums 71.-75.lapas).

[19] Apelācijas instances tiesa lietā secina, ka atbildētājas /nosaukums/u novada pašvaldības izveidota komisija pacēlāju pieņēma ekspluatācijā, un tas veselības centrā darbojās no 2011.gada. Ēkas īpašniece pieļāva, ka viņas īpašumā tika uzsākta pacēlāja lietošana, kuram bija cilvēku drošību apdraudoši riski, jo spraugas platums starp ēkas šahtas ārējās puses sienu un pret to vērsto platformas ārmalu daudzkārt pārsniedza standartā LVSEN 81-41 attiecīgi 5.2.1.1.punktā noteiktos 20 mm, līdz ar to, pastāvot caurkrišanas iespējai situācijā, kad drošības žalūzijas ir paceltas. Tādejādi atbildētāja /nosaukums/ novada pašvaldība, kā ēkas īpašniece, pieļāva, ka pacēlājs tiek lietos vairākus gadus, neskatoties uz to, ka pacēlājs nebija reģistrēts bīstamo iekārtu reģistrā un pacēlājam nebija pases. Lai gan saskaņā ar MK noteikumiem "Nr.137 "Cilvēku celšanai paredzēto pacēlāju tehniskās uzraudzības kārtība" šādos gadījumos pacēlēja lietošana ir aizliegta.

[20] Tādejādi, apelācijas instances tiesa, noraida atbildētājas /nosaukums/ novada pašvaldības argumentus izteiktus apelācijas sūdzībā, ka celtā prasība pret pašvaldību ir noraidāma, jo SIA "/nosaukums B/" ir parakstījusi dokumentus par būves gatavību ekspluatāciju, savukārt SIA "/nosaukums C/", kas ir uzstādījusi pacēlāju un ir deklarējusi, ka pacēlāja lietošana objektā ir droša. Minēto Civillietu tiesas kolēģijas secinājumu nemaina fakts, ka atbildētāja /nosaukums/ novada pašvaldība apelācijas sūdzībai pievienoja 2017.gada 6.oktobra bīstamo iekārtu pasi liftam, kurā /pašvaldības iestāde/ norādīts kā lifta valdītājs (lietas 1.sējums 181.lapa).

[21] No 2017.gada 8.septembra atzinuma par būvtehniskās situācijas apstākļiem, kādos 2015.gada 10.augustā /nosaukums/ veselības aprūpes centrā /adrese/ piebūvētajā pacēlāja šahtā notika negadījums ar traģiskām sekām, kuru dēļ ierosināts kriminālprocess Nr.11300027915, izriet, ka /persona S/ (/amats/, būvprakses sertifikāts ēku tehniskā apsekošanā un ēku un būvju konstrukciju pārbaudē) situāciju raksturojis kā vienozīmīgi un acīmredzamu kā neatbilstošu būvju un tajās esošo iekārtu (būvtehniskā aprīkojuma) ekspluatācijas jeb lietošanas drošuma prasībām (lietas 1.sējums 126.-134.lapa). Atzinumā norādīts, ka bīstami platas spraugas (riska) esamība starp šahtas rietumu puses sienu un pret to vērsto platformas ārmalu ir tiešā cēloņsakarībā ar 2015.gada 10.augustā notikušo traģisko negadījumu.

[22] Civillikuma 1084.nosaka, ka katram būves īpašniekam, lai aizsargātu sabiedrisko drošību, jātur sava būve tādā stāvoklī, ka no tās nevar

rasties kaitējums ne kaimiņiem, ne garāmgājējiem, ne arī tās lietotājiem.

[23] Prasītāji /pers.B/ un /pers. C/ kopā ar dēlu /pers. G/ 2015.gada 10.augustā apmeklēja veselības aprūpes centru, izmantoja liftu, kas bija derīgs ekspluatācijai, un bērns iekrita hidrauliskās pacelšanas platformas šahtā, jo spraugas platums liftā bija tik liels, ka tajā varēja iekrist un iekrita bērns. /pers. G/ guva smagus miesas bojājumus, kas ir dzīvībai bīstami, kā rezultātā 2015.gada 11.augustā iestājās prasītāju dēla nāve (lietas 1.sējums 8., 9.lapa). /nosaukums/ novada pašvaldība viegli varēja pārliecināties, ka pašvaldībai piederošajā ēkā uzstādītajam pacēlājam ir sprauga, lai konstatētu 34 cm platu spraugu starp šahtas rietumu puses sienu un pret to vērsto platformas ārmalu, nav jābūt būvekspertam. Atbildētājai /nosaukums/ novada pašvaldībai nebija šķēršļi būvniecības procesa laikā, kā arī, pēc objekta nodošanas ekspluatācijā, iepazīties ar standarta LVS NE 81-41 5.2.1.1.punktā noteikto maksimāli pieļaujamo spraugas platumu, proti 20 mm, jeb 2 cm.

Tādejādi pamatots ir pirmās instances tiesas spriedumā izteiktais secinājums, ka /nosaukums/ novada pašvaldība ne būvniecības procesa gaitā, ne arī līdz nelaimes gadījumam, būdama ēkas īpašniece, neveica darbības, lai izslēgtu cilvēku, kuri apmeklēja ēku un lietoja pacēlāju, drošību apdraudošus riskus.

[24] Saskaņā ar Civillikuma 1635.panta pirmo daļu katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

[24.1] Minētā panta otrā daļa nosaka, ka ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas. Savukārt, panta trešā daļa nosaka, ja šā panta otrajā daļā minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums. Citos gadījumos morālais kaitējums cietušajam jāpierāda.

[24.2] Saskaņā ar Civillikuma 1635.panta piezīmi darbība šeit jāsaprot plašākā nozīmē, aptverot ne vien darbību, bet arī atturēšanos no tās, tas ir, bezdarbību.

[24.3] Atbilstoši minētās normas nosacījumiem, Latvijas Republikas Augstākās tiesas prakses apkopojumā "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās" kopsavilkuma (5.punktā) norādīts, ka izskatot prasību par morālo kaitējumu Civillikuma 1635.panta izpratnē ir nepieciešams konstatēt, pirmkārt, neatļautu darbību, otrkārt, ar šo neatļauto darbību aizskartu cietušās personas nemantisko tiesību vai nemantisko labumu.

[24.4] Atbilstoši 1975.gada 14.marta Eiropas Padomes Ministru komitejas rezolūcijas Nr.(75)7 "Par zaudējumu atlīdzību gadījumos, kad nodarīti miesas bojājumi, un nāves gadījumā", kas pieņemta, lai samazinātu dažādību, kas pastāv dalībvalstu likumdošanā un tiesu praksē šajā jautājumā, III.daļas "Atlīdzība nāves gadījumā" 19.punktā noteiktajam, tiesību sistēmās, kurās šobrīd netiek paredzētas tiesības uz atlīdzību par trešo personu pārciestajām fiziskajām ciešanām upura nāves gadījumā, šādas tiesības uz atlīdzību ir jāparedz tikai tēvam un mātei, dzīvesbiedram, saderinātajam un upura bērniem; pat šajā gadījumā atlīdzība var tikt pakļauta nosacījumam, ka šīm personām bija tuvas emocionālas saites ar upuri nāves brīdī. Tiesību sistēmās, kurās šobrīd noteiktām personām paredz šādu tiesību uz atlīdzību, šī tiesība nevar tikt paplašināta ne attiecībā uz tiesību ieguvējiem, ne attiecībā uz kompensācijas apmēru.

[24.5] Augstākā tiesa 2014.gada tiesu prakses apkopojumā "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās" satur atsauci uz minēto rezolūciju. Tādējādi rezolūcija satur ieteikumus, konkrēti kurai personai (personām) ir tiesības uz atlīdzību upura nāves gadījumā, ar nosacījumu, ka tai ir bijušas tuvas emocionālās saites ar upuri nāves brīdī.

[25] Prasītājs /pers. B/ un /pers. C/ ir bojāgājušā /pers. G/ vecāki.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pamatotu piemērot izteikto judikatūras atziņu Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 6.marta spriedumā lietā Nr.SKC8/2013, ka, atbilstoši Civilprocesa likuma 96.pantam, par vispārzināmu ir atzīstams fakts, ka bērna nāve vecākiem rada neizmērojamas morālas ciešanas un naudas izteiksmē nenovērtējamu kaitējumu.

[26] Morālais kaitējums ir subjektīvs jēdziens, tās ir personas ciešanas, sāpes, pārdzīvojumi, ko nav iespējams tieši novērtēt. Pārciestās sekas nav iespējams aizstāt arī ar naudu, taču sniedzot cietušajai personai atbilstīgu atlīdzinājumu naudas izteiksmē , ir iespējams sniegt zināmu gandarījumu un tādejādi mazināt cietušā sāpes (*sk. Augstākās tiesas 2011.gada 9.februāra spriedumu lietā Nr. SKC-56/2011 (C04306707) 11.punktu*).

[27] Vērtējot prasītāju /pers. B/ un /pers. C/ emocionālās saites ar dēlu, tiesa konstatē, ka /pers. G/ bija vienīgais bērns, traģēdijas brīdī dēlam bija tikai nepilni 2 gadi un viņi sēro par pāragri, traģiski bojā gājušo bērnu. Bērna nāve vecākiem nepārprotami rada neizmērojamas garīgas ciešanas. Nav pamata apšaubīt, ka zaudējot divus gadus vecu dēlu, prasītāji izjuta un joprojām izjūt neizmērojamas garīgas ciešanas – pārdzīvojumus, psiholoģisko diskomfortu, negatīvas emocijas un sāpes, kas ietekmē viņu garīgo, gan fizisko veselību.

[28] Rezolūcijas 19.pants izvirza kritēriju, ka tiesības uz atlīdzību upura nāves gadījumā var tikt pakļautas nosacījumiem par dziļām pieķeršanās sajūtām, taču atbilstoši judikatūrā nodibinātajam, tiek atzīts kā vispārzināms fakts, ka starp vecākiem un bērniem pastāv šīs dziļās pieķeršanās sajūtas.

[29] Šobrīd nav precīzu instrumentu cilvēka ciešanu apjoma noteikšanai un trūkst pamatojuma to pārvēršanai naudas izteiksmē. Kompensācija par pārdzīvotajām ciešanām var tikt noteikta naudas izteiksmē tikai kā savdabīga soda nauda, kura jāmaksā kaitējuma nodarītājam par labu cietušajam un kura domāta, lai atlīdzinātu negatīvo ietekmi uz cietušā psihi un likvidētu likumpārkāpuma radītas ciešanas (sk. *Dr.habil.jur.prof. Osvalds Joksts, Latvijas Policijas akadēmijas Civiltiesību katedras vadītājs „Latvijas Vēstnesis", 26.04.2005., pielikums „Jurista vārds*").

[30] Tiesas nolēmuma mērķis ir dot cietušajam taisnīgu apmierinājumu, vai nu atjaunot cietušā agrāko stāvokli, t.i. dodot tam pilnīgu atlīdzību, vai arī kompensējot vai kā citādi nolīdzinot (izlabojot) morālo (nemantisko) kaitējumu (*sk. Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Rīga, Tiesiskās informācijas centrs, 1996, 147.lpp.*).

[31] Atbilstoši judikatūrā izteiktajam, piespriežamajai summai jāpilda trīs galvenās funkcijas: 1. taisnīguma funkcija – tiesām jāpiemēro Civillikuma 5.pants, kas nosaka, kad lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata (..), tad tiesnesim jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem; 2. prevencijas funkcija – lai piespriestā summa atturētu atbildētāju un citas personas no līdzīga aizskāruma nodarīšanas nākotnē; 3. samierināšanas funkcija – cietušajam jādod tik liela atlīdzība, kas viņu apmierinātu un dotu viņam gandarījumu, saprātīgi izvērtējot atbildētāja spēju dot šādu atlīdzību.

[32] Attiecībā par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, kas nosakāms prasītājiem /pers. B/ un /pers. C/, Civillietu tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas spriedumā noteiktajam, ka atbildības mērķis nav piešķirt tuviniekiem naudas summu, kas līdzvērtīga cilvēka dzīvībai, jo cilvēka dzīvība nav novērtējama naudas izteiksmē.

Šādas atbildības mērķis dot tuviniekam mierinājumu, nevis atlīdzināt šī vārda tiešajā nozīmē, jo atlīdzināt nozīmē dot ekvivalentu daudzumu kāda cita konkrēti izmērāma labuma vietā. Atlīdzības apmērs par morālo kaitējumu nosakāms katrā konkrētā gadījumā pēc tiesas ieskata, vadoties pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem. Tā kā vienotas, kādas noteiktas likmes vai formāli noteiktu kritēriju likumdošanā atlīdzības apmēra noteikšanai nav, tiesai jāņem vērā morālā kaitējuma smagumu, raksturu, tā nodarīšanas apstākļus un sekas, kā arī citus būtiskus apstākļus, pamatojot, kāpēc tiesa atlīdzinājumu uzskatījusi par atbilstīgu.

[33] No juridiskās metodes viedokļa taisnīga atlīdzinājuma noteikšanu sekmē tā dēvētā gadījumu salīdzināšanas un tipizēšanas metode, kas balstās uz vienlīdzības principu, proti, salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos – atšķirīgam. Šajā gadījumā tiesu prakse veido plašu uzziņas un salīdzināšanas materiālu. Ar katru tiesas izšķirto dzīves gadījumu pieaug salīdzināšanas iespējas un līdz ar to – arī tiesiskā stabilitāte. Tiesu

praksi nevar uzskatīt par vienīgo kritēriju atlīdzības noteikšanai nemantiska kaitējuma nodarīšanas gadījumu, taču neapšaubāmi tā izmantojama kā viens no palīgavotiem atbilstīga atlīdzinājuma noteikšanai. Tāpēc, kad lieta ir jāizspriež pēc tiesas ieskata, tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas noteikumiem ir nepieciešams analizēt citās līdzīgas lietās norādītos apsvērumus par atlīdzinājuma apmēru *(sk. Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normu piemērošanā. Rakstu krājums/ profesora E.Meļķiša zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Universitāte, 2003, 195.-197.lpp.)*.

[34] Kā norādīts Augstākās tiesas judikatūra, kompensācijas apmēra noteikšanā jāņem vērā tiesas spriedumi līdzīgās lietās, kuri palīdz rast izpratni par taisnīgas kompensācijas noteikšanas kritērijiem un veicina vienlīdzības principa ievērošanu.

[34.1] Atbilstoši tiesu praksei civillietās, augstākais morālā kaitējuma atlīdzības apmērs sakarā ar tuvinieka bojāeju ir noteikts 20 000,00 LVL apmērā, kas atbilst 28 457,44 EUR (*sk. Senāta 2011.gada 6.oktobra lēmumu lietā Nr.SKC588/2011 un Senāta 2013.gada 6.marta spriedumu lietā Nr.SKC-8/2013*).

[34.2] Savukārt, atbilstoši Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta izstrādātajiem kritērijiem kompensācijas apmērs par kaitējumu, kas personai nodarīts Krimināllikuma 116.pantā (slepkavība) vai Krimināllikuma 117., 118.pantā (slepkavība pastiprinošos apstākļos un slepkavība sevišķi pastiprinošos apstākļos) noteikto noziedzīgo nodarījumu rezultātā, ir noteikts 50 000,00 LVL apmērā, kas atbilst 71 143,60 EUR (*sk. Augstākās tiesas apkopojumu „Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā, 2010/2011"; http://www.at.gov.lv/lv/info/summary/2011/*).

[35] Prasītāju /pers.B/ un /pers. C/ vienīgais bērns ir gājis bojā nelaimes gadījumā sabiedriskā vietā, veselības aprūpes iestādē, kurā ir visaugstākā drošības pakāpe, kurā nebija nekāda pamata uzskatīt, ka tas būtu bīstami un dzīvību apdraudoši.

[36] Personas tiesības prasīt kompensāciju par morālo kaitējumu ir vērsta uz katras personas individuālo aizsardzību, un katram individuāli nosakāms izmaksājamās kompensācijas apmērs, un tā nosakāma vienādā apmērā lietā katram prasītājam (sk. Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2013.gada 26.novembra spriedums lieta Nr.PAC -0371-13, sakarā ar tēva nāvi katram bērnam ir noteikts 20 000,00 LVL apmērā, kas atbilst 28 457,44 EUR).

[37] Tādejādi Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pamatotu kaitējuma atlīdzības apmēru 40 000 EUR noteikt katram cietušajam – prasītājiem /pers. B/ un /pers. C/.

[38] Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, šāds kompensācijas apmērs uzskatāms par taisnīgu un samērīgu, tādu, kas spēj nodrošināt taisnīguma funkciju, prevencijas funkciju un samierināšanas funkciju. Tiesa atzīst, ka šī atlīdzība pārsniedz citās, faktisko apstākļu ziņā salīdzināmās lietās, kur piedzītās summas ir mazākas, taču nenoliedzami saprātīgi un taisnīgi pieņemt, ka lielākām ciešanu apjomam būtu jāatbilst attiecīgi lielākam kompensācijas apjomam un jāatbilst pārciestajam morālajam pāridarījumam.

[39] Ar Latvijas Republikas Senāta 2019.gada 31.janvāra spriedumu civillietā Nr.C30430715, SKC-23/2019, kurā par meitas zaudēšanu ceļu satiksmes negadījumā tēvam tika noteikta apdrošināšanas atlīdzības summa par morālo kaitējumu 30 000 EUR.

Ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015. gada 18. jūnija rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-1197/2015 atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību lietā, kur ar apelācijas instances tiesas spriedumu morālā kaitējuma atlīdzības apmērs katram vecākam sakarā ar bērna zaudējumu ceļu satiksmes negadījumā noteikts 20 000 Ls (28 457,44 EUR) (*sk. Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2013. gada 27. decembra spriedumu lietā Nr. PAC-0450/2013 (C04305511)*).

Tiesas kolēģija uzskata, ka ir iespējams atkāpties no judikatūras, un izskatāmajā lietā morālā kaitējuma atlīdzības apmērs būtu nosakāms lielāks, jo minētajā lietā ceļu satiksmes negadījums bija noticis gandrīz gadu pirms atbildētājai piederošās ēkas šahtā iekrita prasītāju dēls. Valstī ekonomiskie rādītāji uzlabojas, tiek palielināta minimālā alga, un līdz ar ekonomisko izaugsmi, inflāciju, tiesas ieskatā, arī samērīgi un pakāpeniski jāpalielinās atlīdzībai par morālo kaitējumu. Mainoties ekonomiskai situācijai, jāmainās arī tiesu praksei par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, tā nedrīkst stagnēt.

[40] Civillietu tiesas kolēģija nepiekrīt prasītāju apelācijas sūdzībā izteiktam argumentam, ka pirmās instances tiesa nosakot atlīdzības apmēru vairāk koncentrējās citās lietās noteiktā atlīdzības apmēra summām, tādejādi arī nav sasniegts prevencijas funkcijas mērķis. No pirmās instances tiesa sprieduma satura vienozīmīgi izriet, ka nosakot morālā kaitējuma atlīdzības summu tiesa vispusīgi izvērtēja jautājumu par to, ka atlīdzībai jāpilda arī prevencijas funkcija (lai piespriestā summa atturētu atbildētāju un citas personas no līdzīga aizskāruma nodarīšanas nākotnē), tāpēc jautājums par precedentu tiesībām nav apspriežams. Pirmās instances tiesa pamatoti un izvērsti pievērsās arī jautājumam, ka atskaites punkts morālā kaitējuma atlīdzības noteikšanā – nevis prasītā summa, bet gan nodarītais kaitējums.

[41] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība daļā per atbildētāju Latvijas Republiku Ekonomikas ministrijas personā noraidāma pilnīgi.

Satversmes 92.pants nosaka, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.

[42] Pirmās instances tiesa spriedumā pareizi norādīja, ka lietā nevar konstatēt, ka ar Latvijas Republikas amatpersonu bezdarbību būtu nodarīts kaitējums, kas būtu par pamatu morālā kaitējuma atlīdzības piedziņai no valsts. Ka tieši valsts amatpersonu rupjas neuzmanības vai ar nodomu īstenotu darbību rezultātā ir radies pamats prasījumam par morālo kaitējumu piedziņu. Lietā nav konstatēts un nav pierādījumi, kas liecinātu, ka valsts amatpersonas ir rīkojušās nolaidīgi.

[43] Tiesas ieskatā, izskatāmajā lietā nav konstatējami tādi apstākļi, lai būtu pamats atzīt, ka ir pieļauts nepamatots prasītāju tiesību aizskārums, kas saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 92.panta trešo teikumu paredz tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu no valsts.

[44] Prasības pieteikumā kā vien no argumentiem norādīta, ka valstij būtu jāuzņemas atbildība, jo no 2009.gada likvidēta Valsts būvinspekcija.

[45] Ar Ministru kabineta 2009.gada 29.maija rīkojumu Nr.352 Par Valsts būvinspekcijas reorganizāciju noteikts, ka saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 13.pantu līdz 2009.gada 30.jūnijam reorganizēt Ekonomikas ministrijas pakļautībā esošo tiešās pārvaldes iestādi – Valsts būvinspekciju – un nodot tās funkcijas Patērētāju tiesību aizsardzības centram, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai un Iekšlietu ministrijai.

Minētā rīkojuma 2.punktā noteikts, ka pēc būvinspekcijas reorganizācijas Patērētāju tiesību aizsardzības centrs pārņem būvinspekcijas funkcijas, kas saistītas ar bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli, kā arī būvizstrādājumu atbilstības prasību ievērošanas kontroli reglamentētajā jomā.

[46] Tādejādi līdz ar Būvinspekcijas reorganizāciju valsts nodrošināja, ka būvinspekcijas funkcijas, kas saistītas ar bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli, kā arī būvizstrādājumu atbilstības prasību ievērošanas kontroli reglamentētajā jomā pārņem Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, nevis kā uzskata prasītāji, ka valsts likvidēja Būvinspekciju un nebija atbildīgā, uzraugošā institūcija.

Būvniecības valsts kontroles birojs sāka darboties 2014.gada 1.oktobrī ar mērķi nodrošināt kvalitāti un drošību būvniecības jomā atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei. Būvniecības valsts kontroles birojs ir valsts pārvaldes iestāde Ekonomikas ministrijas pārraudzībā, kas veic būvdarbu valsts kontroli un būvju ekspluatācijas uzraudzību, organizē ekspertīzes un piešķir patstāvīgās prakses tiesības, kā arī veic patstāvīgās prakses uzraudzību.

Tiesa atzīst, ka valsts gan būvniecības procesam uzsākoties, gan negadījuma brīdī bija nodrošinājusi sistēmu, kas novērš dzīvības apdraudējumu, paredzot kontroles mehānismu, kā arī bija izstrādāti normatīvie akti, kas regulēja būvniecības procesu, noteiktas un izveidotas atbildīgās iestādes. Līdz ar

ko, prasība daļā pret Latvijas Republiku Ekonomikas ministrijas personā nav pamatota un ir noraidāma.

[47] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem, apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, un Civillietu tiesas kolēģija pievienojas tiesas spieduma argumentiem. Iesniegto apelācijas sūdzību motīvi nav pamats pretēja sprieduma taisīšanai.

[48] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Prasītāji pieteica lūgumu par ar lietas vešanu saistīto izdevumu par advokāta palīdzību piedziņu.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājam /pers. B/ ir radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai, saskaņā ar lietā iesniegtajiem rēķiniem (2017.gada 24.jūlija rēķins Nr.19-170724-ELS par 1425,00 EUR, 2019.gada 15.februāra rēķins Nr.06-190115-ELS par 575,00 EUR) un samaksu apliecinošajiem dokumentiem, kopā 2000,00 EUR (lietas otrā sējuma 43.-45.lapa, 52.-54.lapa).

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājai /pers. C/ ir radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai, saskaņā ar lietā iesniegtajiem rēķiniem (2017.gada 24.jūlija rēķins Nr.20-170724-PUD par 1425,00 EUR, 2019.gada 15.februāra rēķins Nr.07-190115-PUD par 575,00 EUR) un samaksu apliecinošajiem dokumentiem, kopā 2000,00 EUR (lietas otrā sējuma 46.-51.lapa).

Ievērojot, to, ka konkrētajā gadījumā prasītāju izdevumi advokāta palīdzības samaksai nepārsniedz Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļā noteikto maksimālās atlīdzības apmēru, tad no atbildētājas /nosaukums/ novada pašvaldības prasītāju labā piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi – 2000,00 EUR katram.

[49.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmo daļu lietā aprēķināti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, par tiesas pavēstu un citu dokumentu piegādi pirmās instances tiesā 12,95 EUR un apelācijas instances tiesā 7,08 EUR, kopā 20,03 EUR (lietas pirmā sējuma 2., lietas otrā sējuma 2.lapa).

[49.2] Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa nosaka, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantā noteikto minētie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 20,03 EUR piedzenami no atbildētājas /nosaukums/ novada pašvaldības valsts labā.

Tā kā prasītāji, ceļot prasību un iesniedzot apelācijas sūdzību bija atbrīvoti no valsts nodevas samaksas, un prasība ir apmierināta daļēji daļā pret /nosaukums/ novada pašvaldību, tad valsts labā no /nosaukums/ novada pašvaldības piedzenama valsts nodeva 2024,69 EUR par iesniegto prasības pieteikumu un 2024,69 EUR par apelācijas sūdzību, kopā 4049,38 EUR

[50] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu sprieduma labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.1, 432., 433., 434.panta, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. B/ un /pers.C/ prasību par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu pret /nosaukums/ novada pašvaldību apmierināt daļēji, un pret Latvijas Republiku Ekonomikas ministrijas personā noraidāma pilnīgi.

Piedzīt no /nosaukums/ novada pašvaldības, reģistrācijas Nr./numurs/, /pers. B/, personas kods /personas kods/, labā morālā kaitējuma atlīdzību 40 000 EUR (četrdesmit tūkstoši *euro*) apmērā.

Piedzīt no /nosaukums/ novada pašvaldības, reģistrācijas Nr./numurs/, /pers. C/, personas kods /personas kods/, labā morālā kaitējuma atlīdzību 40 000 EUR (četrdesmit tūkstoši *euro*) apmērā.

Noraidīt /pers.B/ un /pers. C/ prasību daļā pret Latvijas Republiku Ekonomikas ministrijas personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

Piedzīt no /nosaukums/ novada pašvaldības, reģistrācijas Nr./numurs/, valsts labā tiesas izdevumus – valsts nodevu 4049,38 EUR (četri tūkstoši četrdesmit deviņi *euro* un 38 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 20,03 EUR (divdesmit *euro* un 03 centi).

Valsts nodeva maksājama – saņēmējs: Valsts kase, reģistrācijas Nr.90000050138, konta Nr.LV55TREL1060190911200, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķis – dati lietas identificēšanai.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ieskaitāmi Tiesu administrācijas, reģistrācijas Nr.90001672316, kontā LV51TREL2190458019000, maksājuma dokumentā norādot: saņēmēja iestāde – Valsts kase, kods: TRELLV22, iemaksas mērķis – 21499, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi un dati lietas identificēšanai.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu – 10 (desmit) dienas pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā, Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Latgales apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Tabore

Tiesnese A.Šilova

Tiesnesis I.Stivriņš